

Podnebne spremembe silijo turiste na sever

Samo Kranjec

Turistične destinacije morajo postati podnebno odporne in odgovorne do okolja, če želijo ostati zanimive za prihodnje generacije gostov. Njihov razvoj mora temeljiti na dolgoročni viziji trajnosti in sodelovanja.

RAZVOJ DESTINACIJ

16

» **P**odnebne spremembe in umetna inteligenca sta ključna vpliva, ki bosta krojila prihodnost gospodarstva, ljudi in okolja. Turizem ni izjema,« pravi dr. Ljubica Knežević Cvelbar, redna profesorica na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. »Vpliv turizma na podnebne spremembe je jasen – prispeva 8 odstotkov globalnih emisij, od tega dve tretjini iz transporta, ostalo z dejavnostmi skozi turistično verigo vrednosti,« razlaga strokovnjakinja.

Na znižanje emisij iz turizma lahko po njenem mnenju vpliva država z omejevanjem ali obdavčevanjem ter s stimulacijo podjetij, ki vlagajo v trajnost.

Tri skupine pri sledenju trajnosti

Večina podjetij že danes vpeljuje trajnostne prakse v svoje poslovanje. Sogovornica jih deli v tri skupine: formalisti ali podjetja, ki sledijo zakonskim predpisom in trajnost uvajajo, da zadostijo zakonskim zahtevam. Sledijo jim podjetja, ki uvajajo trajnostne prakse zaradi pritiska povpraševanja – po raziskavi Booking.com si več kot 70 odstotkov turistov želi trajnostne ponudbe v turizmu. V tej skupini podjetij je največ »greenwashinga«, saj so trajnostne prakse del trženjskih, ne poslovnih strategij. Nato imamo tretjo skupino, ki v trajnost resnično verjame in uvaja trajnostne prakse, ker so skladne z vrednotami podjetja in zaposlenih. V teh podjetjih se zgodijo spremembe poslovnih

modelov, ki so dolgoročne. »No, morda je še ena skupina podjetij in to so tista, ki ne naredijo ničesar,« razlaga Ljubica Knežević Cvelbar.

Usmerjanje vedenja turistov

K podnebnim spremembam po sogovorničinih besedah prispeva tudi vedenje turistov. Raziskave kažejo, da obstajajo učinkoviti načini spremembe vedenja turistov proti okolju bolj prijaznem, in sicer s komunikacijo, da jih spomnimo na okoljske vrednote, s ponujanjem do okolja prijaznih alternativ in vlaganjem v do okolja prijazno infrastrukturo – turisti bi z veseljem potovali z vlaki, če bi ti bili dostopni, hitri in bolj poceni.

Turisti povprašujejo po podnebno bolj ugodnih destinacijah

In na kakšen način podnebne spremembe vplivajo na turizem? »Zaradi podnebnih sprememb se večajo tveganja poplav, požarov in naravnih nesreč. To zelo pomembno vpliva in bo vplivalo na turizem. Na ravni Evrope je že zaznati večje povpraševanje po turističnih storitvah

na severu Evrope v času poletja. Temperature na jugu Evrope, npr. v Grčiji, bodo (oziroma celo so) previsoke, kar bo povečalo povpraševanje po preživljanju dopusta na Islandiji ali na Švedskem,« razlaga sogovornica. Na Slovenski turistični organizaciji (STO) ob tem dodajajo, da se glavna sezona širi na pomlad in poletje.

Kaj lahko storijo destinacije? Lahko imajo pripravljene načrte za krizno komuniciranje in delujejo v smeri razvoja trajnostne infrastrukture (npr. pitniki, javni prevoz, zelene površine ipd.). »Čas vlaganja denarja v zeleno promocijo je minil, treba bo vlagati denar v trajnostne rešitve in infrastrukturo,« poudarja Ljubica Knežević Cvelbar.

Priložnosti za Slovenijo

Na STO pravijo, da je premik turizma v hladnejše mesece ali iskanje hladnejših destinacij lahko priložnost za Slovenijo, in sicer v destinacijah, ki v temperaturno najbolj obremenjenih mesecih lahko ponudijo oddih z zmernejšim podnebjem (npr. gorska področja). Eden od ključnih ciljev slovenskega turizma je tudi de-

Plusi in minusi za zdraviliški turizem

Pomemben del slovenske turistične ponudbe so naravna zdravilišča. »Povečana izpostavljenost vročinskim valovom spodbuja večje povpraševanje po podnebno ugodnih in naravno senčenih zdraviliških okoljih, zlasti v poletnih mesecih, ko so termalna kopališča že tradicionalno visoko obiskana,« pravi mag. Saša Požar, direktorica Skupnosti slovenskih naravnih zdravilišč. »Po drugi strani pa ti pojavi predstavljajo pomemben izziv za energetske oskrbo in zagotavljanje ustreznega hlajenja objektov. Milejše zime vplivajo na sezonskost, saj zmanjšujejo intenzivnost zimske turistične sezone, a hkrati omogočajo podaljšanje uporabe zunanjih termalnih bazenov in programov na prostem tudi v prehodnih obdobjih.«

Zdravilišča se po njenih besedah na podnebne spremembe odzivajo z vlaganji v energetske učinkovitost ter načrtovanjem projektov, ki vključujejo zelene strehe, naravno senčenje in trajnostno urejanje okolice, s čimer zmanjšujejo vpliv ekstremnih temperatur na infrastrukturo in dobrobit obiskovalcev. Poseben pomen pridobivajo zdraviliške destinacije z ugodno mikroklimo, kjer je klima priznana kot naravni zdravilni dejavnik.

sezonizacija in privlačna turistična ponudba vse leto, kar prav tako v luči trenda rastočega turističnega povpraševanja, tudi izven glavnih turističnih sezon, predstavlja prednost.

Zahteve po prilagajanju

»Destinacije se morajo prilagajati podnebnim spremembam z razvojem trajnostnih turističnih praks, ki zmanjšujejo ogljični odtis, varujejo naravne vire in zagotavljajo dolgoročno ohranitev atrakcij,« poudarijo na STO. To vključuje uvedbo obnovljivih virov energije, trajnostne gradnje in upravljanje z odpadki ter razvoj odgovornega turizma.

»V slovenskem turizmu se zavedamo, da potrebujemo podnebnim spremembam prilagojen turizem, ki bo hkrati prispeval tudi k razogljičenju družbe in gospodarstva. To pa pomeni prilagajanje turistične ponudbe na večini destinacij in pa tudi vlaganje v ozaveščanje in izobraževanje tako delavcev v turizmu kot potencialnih gostov. Ne gre zgolj za zmanjševanje vpliva turizma na okolje, ampak tudi povečanje odpornosti turističnih destinacij na prihodnje spremembe,« razlagajo.

Primeri iz prakse

Na Slovenski turistični organizaciji (STO) pravijo, da je primerov dobrih praks na področju razvoja v slovenskem turizmu veliko. Pri spodbujanju razvoja in promociji so uspešne tiste destinacije, ki uspešno nagovarjajo opredeljene ciljne skupine in spodbujajo razvoj ponudbe za izbrane ciljne skupine. Največji potencial imajo regije, ki so se prilagodile novim potrošniškim trendom, destinacije, ki so izvirne in so sposobne povezovati vse deležnike ter sodelovati s sosednjimi destinacijami za ustvarjanje inovativnih integralnih turističnih proizvodov. Pomembno je, da destinacije znajo oblikovati in prodajati zgodbe in doživetja. Turisti si namreč vse bolj želijo bega iz vsakdana, trajnostnih, vključujočih doživetij. Ne želijo biti več le opazovalci, ampak aktivni soustvarjalci doživetij.

Na Goričkem še niso sanirali posledic prejšnjih neurij

Nedavno so rušilno moč vremena občutili na Goričkem, kjer je po pokrajini klestila toča. V Krajinskem parku Goričko pravijo, da močni nalivi, veter in tudi suša vplivajo na stanje biotske raznovrstnosti in širjenje tujerodnih invazivnih vrst. Pred nedavnim neurjem so najboljčutnejše posledice zaznali v letu 2023, ko je voda odnesla del pobočja, na katerem stoji grad Grad. Ker nima utrjenega hriba in še ni v celoti obnovljen, se trudijo pridobiti sredstva za obnovo še neobnovljenega severnega krila, utrditev grajskega hriba in prenovo zgodovinskega parka s ciljem povečati odpornost kulturnega spomenika.

Na Krasu na udaru lokalna kulinarika in enogastronomija

Moč narave so v preteklosti močno občutili tudi na Krasu, ki ga je prizadel uničujoč požar. Martin Šabec, strokovni vodja destinacije

Kras in Brkini, ob tem pravi, da podnebne spremembe vplivajo na oteževanje pridelovalnega oz. kmetijskega sektorja, ki zagotavlja lokalno kulinariko in enogastronomijo, pri čemer so podnebne in naravne okoliščine na Krasu že v osnovi zahtevnejše. Za dvig odpornosti pred podnebnimi spremembami pa se trudijo občine, ki skrbijo za urejenost gozdnih in prehodnih poti, ter umeščanjem gozdnih presekov in obnov suhih zidov na kraško območje, kar zmanjšuje tveganja naravnih nesreč.

Kočevsko: Sprememba mikroklima vpliva na kakovost doživetij

V Zavodu Kočevsko v zadnjih letih opažajo spremembe mikroklima, kot so hitrejše prehajanje med letnimi časi in nekatere spremembe v regionalnih padavinah. Te razmere neposredno vplivajo na kakovost doživetij, ki jih nudijo, hkrati pa predstavljajo priložnost za prilagoditev in razvoj nove ponudbe, ki bo bolj robustna in prilagodljiva. S spodbujanjem trajnostnih praks pri obiskovalcih in lokalnem prebivalstvu si prizadevajo zmanjšati negativen vpliv na okolje.

V okviru Zavoda Kočevsko ponujajo program Doživetje pragozda. Zasnovan je kot edinstvena in celovita izkušnja, ki obiskovalcem omogoča, da se poglobljeno spoznajo z življenjem in skrivnostmi pragozda. Gre za voden ogled obrobja pragozda in izkušnjo, kjer obiskovalci ne občudujejo le naravnih lepot gozdov, ampak se tudi poučijo o ekosistemu, biotski raznovrstnosti in zeleni dinamiki naravnih danosti destinacije Kočevsko. S tem prispevajo tudi k boljšemu razumevanju obiskovalcev o pomenu ohranjanja narave. Obiskovalce na doživetju vključijo tudi v interaktivne aktivnosti (npr. odkrivanje sledi divjih živali ali opazovanje živali), s čimer se med njimi in gozdnim okoljem vzpostavi tudi bolj neposredna povezava.